

Östgötaspel

Östergötlands Spelmansförbund
www.ostgotaspel.se

Styrelsens ordförande:
Isabell Svärdmalm
ordforande@ostgotaspel.se

Nr 3, sept 2019
årgång 19

Ansvarig utgivare:
Isabell Svärdmalm

Redaktör: Barbro Wijma



Sensommarkväll med solnedgång från Hälsingeholmen, Gryts Skärgård.
Foto: Barbro Wijma

Innehåll	sida	INTERVJUSERIEN MED RIKSSPELMÄN: Lisa Hellsten Reuber	5-6
ÖSF NYTT	2	NUMRETS LÅT Polska efter A Dahlgren i c moll, e moll och med länk till inspelning	7
ORDFÖRANDEHÄLSNING	3	KALENDARIUM	8
RAPPORTER		Balladernas värld	8
Stämman i Ekebyborna	3	Redaktörens ruta	8
Slakastämman med Södling Sessions	3-4		

STYRELSE FÖR ÖSTERGÖTLANDS SPELMANSFÖRBUND

Ordförande: Isabell Svärdmalm, tel. 0730-541193, ordforande@ostgotaspel.se

Sekreterare: Lisa Hellsten Reuber, tel. 0725-757 252 sekreterare@ostgotaspel.se

Kassör: Mats Ekman, tel. 013-152336, kassor@ostgotaspel.se

Ledamöter: Barbro Wijma, Stefan Öberg

Suppleanter: Christina Karlén, Evalill Grönberg

ÖVRIGA FUNKTIONÄRER bl.a.:

Spelledare: Isabell Svärdmalm, 011-319876, spelledare@ostgotaspel.se

Medlemsärenden: Ingrid Ährlin, tel 0707-740665, medlem@ostgotaspel.se

Arkiv, notbibliotek, försäljning: Hans Norberg, tel. 013-52536, hansnobe@hotmail.com

Hemsidesansvarig: Staffan Lensell, webb@ostgotaspel.se

Östgotaspels redaktion: B. Wijma, redaktor@ostgotaspel.se



ÖSF NYTT

ÖSF, FiL, Slakamusiken, Långrådna, etc...
- kan vi göra fler projekt tillsammans?



I många sammanhang kommer det numera få deltagare och många medlemmar är med i flera av dessa föreningar. I ÖSF har styrelsen diskuterat hur ett närmare samarbete mellan föreningarna skulle kunna utformas. Ett förslag är att behålla organisationerna men minimera administrativt arbete med t.ex. styrelsemöten och istället bilda olika arbetsgrupper för specifika evenemang som kan vitalisera föreningarna. Arbetsgrupper behöver inte bestå enbart eller inte alls av styrelsemedlemmar och deltagarna kan med fördel rekryteras ur olika föreningar.

På samma tema finns förslaget om att synkronisera i den mån det går de olika föreningarnas aktiviteter och låta någon person se till att ett gemensamt schema hålls uppdaterat på alla aktuella hemsidor.

Arbetet pågår... Styrelsen återkommer och tar gärna emot synpunkter och förslag!

Barbro Wijma

Höstträff 9.11

Under eftermiddagen samlas vi och spelar tillsammans, alla och i mindre grupper med och utan ledare. Tanken är att det skall finnas spelmöjligheter för alla, oberoende av hur van eller ovan man är på sitt instrument. Lokal och exakt tid meddelas senare på hemsidan och i separat mailutskick.

Knytkalas 4.1

Någonstans i Norrköping! Lokal och exakt tid meddelas senare på hemsidan och i separat mailutskick.

Zornmärkesuppspelningar 2021

Zornmärkesuppspelningarna 2021 kommer att hållas i Östergötland. ÖSF planerar för kortkurser för de som vill testa lyckan med att spela upp, en dag per termin med start VT 2020. Mer om detta i kommande nummer. Styrelsen ser fram emot uppdraget och hoppas att det stimulerar många i vårt förbund att satsa lite extra energi på att finslipa spelet!

Folkmusikpub 3.10 och Folkmusikfestival 4-5.10

På Broadway i Norrköping värmer vi upp, på puben 3 oktober. Vi träffas och spelar, tar en öl och spelar mera för att komma i form till Norrköpingsfestivalen! Festivalen bjuder i år verkligen något för alla. Från Klintettens stadiga gammeldans-sväng till Quilty och Grupa. För sångarna finns visstugor, en fin med Sofia Sandén och en ful med Monika Schön och Lisa Hellsten

Reuber. Vill du lära dig en ny låt, kom på workshop med Lisa, vill du slipa dansstegen hjälper Ami Dregelid till.

Men framför allt, stöd folkmusikrörelsen och kom dit! Utan oss blir det svajigt!

Hälsar ÖSF och FiL



Ordförandehälsning

Hej!

Sommaren dröjer sig kvar – men hösten är på väg.

Nu träffas vi spelmän igen i studiecirklar, spelgrupper, hemma-hos och på annat vis.

Jag har varit med om två ”ytterligheter” i sommar, vad gäller folkmusikmusicerande.

Vi i Folklekarne gjorde en dagsutflykt till Rönö på Vikbolandet där Pelle Fors bodde. Att se den gamla mossövertäckta husgrunden och spela i skogens sal blev en nästintill andäktig upplevelse.

Läs mer i nästa nummer!

Den andra ytterligheten var att med Klintetten spela gammaldans på Dansbandsveckan i Malung!

Ca 6000 besökare/kväll fördelade på 6 dansbanor med två scener vardera, där vi, på vår spelkväll, turades om med dansbandet Tomas Fantz från Finland. Kanske inte så andäktigt, men wow vilken spel- och dansglädje!

Jag har läst lite om vad Spelmansförbundet hade för sig ”förr i tiden”. Spelmansträffar var ett återkommande ”måste”. På 70-talet började man bjuda in till helgkurser.

Vad vill vi ha ÖSF till nu, på 2000-talet? På årets Höstträff gör vi just det – ordnar spelträff. Kom och berätta vad du önskar dig av ÖSF!

Ordf Isabell

Rapport från Spelmansstämman i Ekebyborna 17.8

Det är något speciellt med stämman i Ekebyborna. I den vackra gamla prästgården som ligger vid Borens strand förvaltas sedan 28 år minnet av en av Östergötland spelmansförbunds tongivande gestalter, motlabb Josef Kryander, upptecknare av gammal folkmusik, tonsättare och spelman.

I år spelade vi inomhus inne i ett av de fina rummen som sköts så pietetsfullt av hembygdsföreningen. Vi spelade låtar från Östergötland, Småland, Skåne och Skottland. Jakob Fries spelade på tin whistle, säckpipa och traversflöjt, Sten Askling hade med sin fiddla (byggd av Jakob), Ulf Boman ackompanjerade på gitarr när han inte spelade på fiolen tillsammans med Sten, Eric Lindén och undertecknad. Jag visade ytterligare några exempel på Jakobs instrumentbyggarkonst, två hornpipes som han tillverkat åt mig nyligen. Detta instrument är idag i stort sett utdött och liknar spelpipan på en skotsk säckpipa. De ger en klang från en annan tid och en annan värld.

Vår musik mottogs väl av publiken som bestod av ett 40-tal orsbor och tillresta. Stämningen var god och det märktes inte minst på alla som gungade med och trampade takten som man gör när det spelas svängig dansmusik. Kaffe och hembakt förhöjde nöjet i den

intima miljön. Ett stort tack till hembygdsföreningen för dess personliga engagemang och tack till glada och skickliga medmusikanter och en entusiasmerande publik.

Text: Peter Berry, spelledare sedan 6 år.



Jakob Fries, Ulf Boman och Peter Berry.
Foto: Nils-Holger Carlson.

Slakastämman med födelsedagsfester och Södling i centrum

Lördag-söndag 7-8 september 2019 var det dags igen för Slaka kulturdagarna.

En viktig del i dessa dagarna utgör folkmusiken, organiserat av Slaka Musiken under ledning av Marie Länne-Persson, som förtjänar en stor eloge för sitt brinnande engagemang. Lördagspro-

grammet bestod av folkmusikgudtjänst, allspel, spelstuga, föreläsning, balladdans, konsert och vandring till Källan. Inte mindre än 3 födelsedagar firades: Slakastämman 12 år, Slaka Balladforum 10 år och Slakamusiken 5 år.

Slakastämman, forts.

Söndagen var ”Torpdagen”, en familjedag med smide, tvätt, sånglekar och visstuga, spinning och bakning.

Lördagens föredrag erbjöd en perfekt inledning till konserten. Mathias Boström (chef för Smålands musikarkiv sedan 2015) berättade om Carl Erik Södling, en mycket säregen person som under sin livstid 1819 (Mogata) -1894 (Västervik) åstadkom bl.a. en stor samling folkmusik. Södling var musikdirektör, organist och gymnastikdirektör och gjorde ”utflykter” både till Argentina och USA.

Ulrika Gunnarsson (sång), Tina Quartey (slagverk) och Mia Marin (fiol) utgör trion Södling Sessions, som inriktat sig på att framföra just sånger ur Södlings samling. Medlemmarna i trion är var för sig mycket begåvade, erfarna folkmusi-

ker, vilka tillsammans i klang och utförande utgör en otroligt sammansvetsad enhet. Med sången i centrum harmonierar Quartey och Marin så enastående att det inte går att föreställa sig Gunnarssons ljuvliga sång utan fulländat och subtilt slagverk och fantastiska solon och raffinerade andra stämmor på fiol. Dessutom utstrålar trion en spelglädje och avspändhet i att göra musik tillsammans att man blir frestad att tro att allt bara går av sig självt.

Vilken känsla man som publik än kommer med till en konsert med Södling Sessions lyfts man: är man nedstämd blir man glad, är man glad blir man ännu gladare. Musikgrupper kommer och går. För min del får Södling Sessions finnas mycket länge.

Text: Klaas Wijma



Ovan från vänster: Mattias Boström berättar, Mia Marin lär ut låtar, Tina Quartey är fokuserad.

Bredvid från vänster: Ulrika Gunnarsson talar engagerat, de tre musikerna sprider stor glädje!

Foto: Klaas och Barbro Wijma



Intervjuer med våra Riksspelmän

- turen har nu kommit till Lisa Hellsten Reuber

Först en mer ordinär presentation... Dvs: jag vill gärna att du berättar lite om vem du är och vad du gjort tidigare i ditt liv och hur ditt liv nu ser ut.

Jag är uppvuxen i Norrköping, mitt i stan, helt utan folkmusik egentligen. Men när jag var i tio års åldern började min pappa, Bo Arnerdal, åka på kurser. Han berättade att det var så roligt, han kom tillbaka trött, men ändå upplivad. Jag begrep inte hur en kurs kunde vara så kul? Jag såg framför mig skolsalar och bänkar, föreläsare och anteckningspapper. Hmmm, lurigt. Men han hade fiolen med sig till Mem där kurserna var och hur det nu var, så spelade han mer hemma. Jag gick upp till musikskolans rektor och frågade om jag fick börja spela fiol. Redan på rektor Ottingius kontor sa jag att jag inte ville spela klassiskt, nej folkmusik skulle det vara. Han lät mig börja, utan de tester som dåförtiden skulle avgöra om man vara lämplig som elev, men jag gick ju i musikklass så något slags musiköra kunde jag tänkas ha. Alltså började jag spela för magister Alois Kempny, en mycket duktig altviolinist, och mycket klassiskt skolad! Jag tragglade på, men 1979 ordnade ÖSF en sommarkurs på Valla FHS och pappa ordnade så att jag kom med där. Då blev jag spelman kan man säga. Magnus Gustafsson undervisade och jag kämpade med gehörsspelet som jag inte sysslade med alls innan. Men fastnade gjorde jag! Och plötsligt fick jag åka med pappa på kurserna på Mem, sitta uppe sent och sjunga, spela och busa, komma tillbaka trött och mycket upplivad. Det har varit 40 härliga år!

Jag utbildade mig, gick på flera folkhögskolor, bl.a i Malung, och sedan Musikhögskolan i Stockholm. Jag har jobbat som fiollärare, som pedagog i kyrkan och numera arbetar jag med missbruksvård utanför Tranås. Men under hela mitt vuxna liv har jag också hållit i och undervisat på folkmusiklägret i Östergötland. Många år har jag dessutom haft en ungdomsgrupp som en avknoppning från lägret, ÖsUpp.

Hur uppstod idén att bli Riksspelman? Hur länge hade du satsat tid och energi på det projektet?

Det förstod jag inte då, i början av 80-talet, men redan på Mem-kurserna fick vi lyssna till Bröderna Hellström. Ja, och på Valla-kursen 1979 träffade jag Tuve Carlsson första gången. Att ha mött, lärt känna, kommit hem till och spelat med dessa gamla spelmän, det var det som lade grunden till att jag fick märket. Syftet med hela Zorn-

märkesgrejen är ju att förvalta en tradition, inte bara att spela bra. Jag är väldigt tacksam över det spelmansförbundet gav mig då, att få möta de gamla spelmännen. Det är därför som jag tycker det är viktigt att engagera mig i förbundets arbete.

Jag spelade upp flera gånger innan jag fick silverret 1992. Under flera år var det faktiskt den mest konstruktiva feedback jag fick, innan jag började på skolor och fick mer regelrätt undervisning. Samtalen med juryn efter uppspelningen var nyttiga!

Vad har det inneburit för skillnad för dig att ha den utmärkelsen?

Egentligen är titeln mest nyttig i sammanhang utanför folkmusikkretsar. Den fungerar som en OK-stämpel, ni vet som tomtens i leksaksverkstan. I spelkretsar och i vardagen är det inget jag använder.

I spelkretsar och i vardagen? Har det varit värt insatsen?

Just för de pedagogiska samtalen efter uppspelningarna, de var värdefulla!

Hur ser ditt spelande ut nu, till vardags?

Numera spelar jag igång mig när det är nå't på gång. Nu närmast Slaka-stämman och sedan folkmusikfestivalen. Just nu har jag ingen grupp att spela med regelbundet utan jag sitter och letar bra låtar i spelmansböcker och på nätet. Ibland är det kul, ibland lite ensamt.

I den position du nu har – vilket råd vill du ge en folkmusikintresserad person som vill börja spela ett instrument?

Egentligen tycker jag att det är bäst att leta upp en lärare och få lektioner när man ska starta. Så mycket krångel kan undvikas om man får hållning och grundteknik rätt från början. Tänk bara på mig och min klassiska fiolmagister. Jag har stor glädje av den tekniska grunden, fast jag inte begrep det som elva-åring! Sen kan man tillägna sig repertoar vartefter, det finns så mycket att hitta på internet! Eller så ringer man en gammal stofil som mig, det går finfint!

Hur börjar man...? Och vad finns det för skäl att börja spela just fiol?

Näe, jag vet egentligen inget annat skäl att spela fiol än att man gillar ljudet. Det finns många andra bra instrument också. Men just vår genre

Interjuer, forts.

slår jag gärna ett slag för. Den låga tröskeln just för nybörjare är ju fantastisk i vår krets! Tolerans och tålmod, fina möten mellan drivna spelmän och färska lirare, det är ju det som är kärnan. Därför tycker jag det är så drygt när jag ser duktiga spelmän som inte deltar i t.ex. allspel på stämmor. Det tycker jag man kan bjuda på, även om det kanske inte är det mest musikaliskt intressanta, men en jättekick för många att få vara med om!

Har du någon undanträngd vision om vad du skulle vilja göra för folkmusiken om du hade tid och möjlighet?

Eftersom jag i många år har haft plattformar att göra rätt mycket för genren, så är mina undanträngda visioner få. Just nu funderar jag mycket kring organisatoriska frågor. Är det ett spelmansförbund som bäst gagnar vår genre? Kanske skulle vi bredda oss, bli en folkmusik och dans förening? Varför är vi så många olika föreningar som egentligen håller på med samma sak?

Hur har du/ni burit er åt för att få er två döttrar att satsa så mycket på folkmusik? Spelade/sjöng de mycket som barn? Av egen drivkraft eller pga "tjat"? Eller sögs de bara in i den oemotståndliga folkmusiken? Och bara ville spela/sjunga mer och mer och mer?

Ujuj, den frågan skulle du ställa till tjejerna. Jag tycker själv att jag varit möjliggörare och lek-kamrat. Vi lekte mycket musik när de var små, i bilen, i köket, när vi la pussel. Sen lät jag dem vara med på ett hörn ibland när jag hade gig. De sjöng i kör, spelade på kulturskolan, jag skjutsade... Men självklart har också lägret och senare ÖsUpp varit viktiga. Båda lyssnar på och spelar

också annan musik, särskilt Ida som gick två år och sjöng jazz på Lunnevad. Och jag HAR tjatat, läxor måste ju övas på. Men om det är något jag är glad och stolt över så är det just detta, att vi får ha det här med folkmusiken tillsammans, att båda två har fortsatt att spela. Båda tar också stort ansvar för genren med ideellt arbete, som arrangerar för Norrköpingsfestivalen.

På många håll samlar folkmusikarrangemang numera få deltagare. Vad har du för tankar om vad folkmusikrörelsen kan göra för att ändra på detta? Eller skall det kanske vara så – att intresset kommer och går? Är det så över hela landet eller finns det trakter där folkmusikarrangemang fortfarande drar stora skaror?

Det där är svåra frågor, att analysera sin egen tid och se vad som beror på vad. Jag tycker kanske inte att det är så få deltagare, däremot är den utifrån kommande publiken liten. Vi är ju en tydlig "underground" rörelse. Vet man inte om att vi finns, hur man hittar till konserter och stämmor, så hittar man oss inte. Men Korrö-festivalen är inte liten, inte de stora stämmorna heller, Bingsjö, Delsbo, Ransäter. Folkvandringarna som ägde rum på 70-talet var på ett sätt en del av en hel samhällsrörelse, mer än folkmusikrörelse, jämför Bingsjö i urskogen med Woodstock -69. Den gröna vågen har vi inte längre. Men vi har kanske fler små spelmansstämmor och fler unga spelmän idag än vi någonsin haft. Kom till Norrköpingsfestivalen och kolla, där finns många, duktiga och härliga ungdomar som gör att vår genre utvecklas vidare. Folkmusiken lever och frodas!

Interviewfrågor: Barbro Wijma



Till vänster: Lisa i fin dräkt och med märke! Ovan likaså men här tillsammans med döttrarna. Ovan till höger Lisa i aktion som smittande allspelsledare på Slakastämman 7.9.

Numrets låt i olika format



62

Dahlgrens transponerade ^{LH}

No 35 original c moll Ma7 1784

Handwritten musical score for 'Dahlgrens transponerade'. The score is written on five staves in E major (one sharp) and 3/4 time. The first staff has a treble clef and a key signature of one sharp. The music is written in a simple, rhythmic style. The word 'bis' is written above the fourth staff. The score ends with a double bar line.

Lisa #Ruben
190319

Numrets låt dök upp på Borghamnskursen om gamla spelmansböcker. Det är låt nr 35 från Andreas Dahlgrens notbok. Han levde 1758-1813 och var organist och klockare vid Fågelvik och senare i Tryserum.

Hans notbok finns att hitta på Folkmusikkommis-sionens samlingar. På Folkwiki finns en hel del låtar in-skrivna i ABC notskrift.

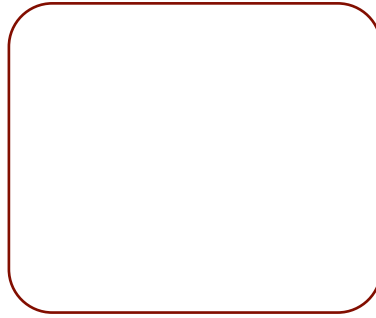
För att göra numrets låt lättare spelbar transponerade Lisa denna låt till e moll (ovan) från den ursprungliga tonarten c moll (överst).

Lisa har spelat in låten i e moll och lagt upp den på youtube:

<https://youtu.be/wAPiORgpY4Q>

Text: Barbro Wijma

ÖSTGÖTASPEL 2019 nr 3



Kalendarium

Östergötland*, **
ÖSF*

19-10-03 18.00 Folkmusikpub inför festivalen, se s. 2.
Broadway Café & Kvarterkrog, Bråddg. 26 Nkpg

19-11-09 Höstspelträff. Tid och lokal meddelas senare. se s. 2

20-01-04 Knytkalas. Tid och lokal meddelas senare. se s. 2.

FIL **

19-10-04 - 05 Norrköpings folkmusikfestival*****

19-10-13 14.00 "För små och stora" Folkmusikcafé
Åkerbogården, Lingham,
Lkpg

19-11-06 19.00 Folkmusikpub Palatset, Drottningg. 23, Lkpg

19-11-30 D'amore. Konsert och dans P. Björnlert och hans vänner. Landerydsgården, Bokhagsv. 10, Lkpg

19-11-30 - 12-01 Kurs i slängpolska på fläck. Folkungagillet Lkpg. Info: lena.lassebro@gmail.com

19-12-12 19.30 Folkmusikcafé. Björkö fria gymnasium, S:t Larsg 26, Lkpg.

SLAKAMUSIKEN

19-10-11 - 13 Balladernas värld, Borghamns strand. Slakamusiken. Se nedan

Småland ***

19-10-18 - 20 Kurs i folklig sång med Maria Røjås. Kalmar

Södermanland ****

19-09-21 [Septemberträffen](#)
Nyköping

19-09-28 [Yngve Anderssons spel-och dansträff](#) Trosa

2019-10-19 Kurs Malmköping

[*www.ostgotaspel.se](http://www.ostgotaspel.se)

www.folkmusik.nu**

[*www.smalandsspelmansforbund.se](http://www.smalandsspelmansforbund.se)**

[**www.sormlandsspel.se](http://www.sormlandsspel.se)**

[***https://festival.folkmusik.nu/](https://festival.folkmusik.nu/)**

[***https://slakamusiken.wordpress.com](https://slakamusiken.wordpress.com)**

Balladernas Värld *11-13 oktober*

Välkommen in i de medeltida balladernas undersköna värld!

I workshopform fördjupar vi oss att sjunga och dansa ballader från fredag kväll till söndag eftermiddag.

Vi bor, äter och dansar på Borghamns strand.

Se mer på <https://slakamusiken.wordpress.com/2019/06/10/balladernas-varld-2019-11-13-oktober-i-borghamn/>.

Marie Länne Persson



Redaktörens ruta

Redaktörsjobb utlyses!!! Se annons i Östgötaspel 19.2!

Efterlyses: Kafferepets Vänner - Ny förening i Linköping mot äldres ensamhet

"Våra volontärer ska bjuda på kafferep. Baka ihop. Dekorera, duka. Underhålla våra besökare med sång och musik. Du som spelar något instrument; du som vill göra en insats mot äldres ensamhet – hör av dig till Hans Görgensson på 076-045 79 11. Eller hans@kunskapsdagarna.nu "

Manusstopp för bidrag till nästa nummer är **18.11!** Det är roligt att göra Östgötaspel när så många vill bidra!